

# نقش فرزندآوری و فرزندپروری در تحقق شرایط ظهور

سمانه غلامی<sup>۱</sup>

## چکیده

در سبک زندگی اسلامی بر فرزندآوری تاکید بسیاری شده است برای تحقق یافتن شرایط ظهور و برنامه‌های بعد از آن ما نیازمند نیروی انسانی معتقد و با ایمان زیادی هستیم چرا که مهم‌ترین عنصر در تشکیل یک جامعه نوین وجود نیروی انسانی است فرزندآوری و گسترش اعتقادات مذهبی موجب زمینه‌سازی ظهور امام زمان عجل الله است زیرا تنها با به دستگیری مدیریت جهانی تحت رهبری امام زمان می‌توانیم برنامه‌های الهی را پیاده کنیم و مدینه فاضله پیامبر صلی الله علیه و آله را در کل دنیا برپا سازیم این نیرو بایستی امروز در جامعه تولید و تربیت شوند در نتیجه علاوه بر تعدد فرزندان به تربیت اعتقادی آنها بایستی توجه ویژه شود این نوشتار در صدد است علاوه بر نقش فرزندآوری بر تربیت اعتقادی آنان در راستای ایجاد شرایط ظهور مطالبی از منابع مکتوب جمع آوری و ارائه دهد.

**واژگان کلیدی:** شرایط ظهور، فرزندآوری، فرزندپروری

---

<sup>۱</sup> طلبه سطح دو، حوزه فاطمیه(س)

## مقدمه

در آیات قرآن و احادیث معصومین (علیهم السلام) تاکید زیادی بر فرزندآوری و فرزند پروری شده است و احادیث زیادی در مطلوبیت بی قید و شرط تعدد فرزندان و افزایش جمعیت خانواده خانواده های جامعه اسلامی به دست ما رسیده است و این فراوانی توصیه ها تا حدی است که کتاب های معتبر زیادی درباره فرزندآوری و مخصوصاً فرزند پروری نوشته شده است.

علاوه بر آیات قرآن و احادیث معصومین (علیهم السلام) در مورد فرزندآوری و فرزند پروری توجه به سیره عملی معصومین (علیهم السلام) در این باره دلیل روشنی بر پسندیده بودن ازدیاد نسل و تربیت صحیح آنها می باشد؛ برای نمونه ثمره زندگانی کوتاه ولی با برکت حضرت علی (علیه السلام) و حضرت فاطمه (سلام الله علیها) پنج فرزند مبارک و موثر در خانواده و جامعه می باشد.

این سیره معصومین (علیهم السلام) برای تمام ما دوستداران و رهروان اهل بیت (علیهم السلام) درسی است که تکثیر و تربیت فرزندان یکی از بزرگترین خدمات در زمینه سازی ظهور باشد. در سبک زندگی اسلامی بر فرزندآوری تاکید بسیار شده برای تحقق یافتن شرایط ظهور و برنامه های بعد از آن ما نیازمند نیروی انسانی معتقد و با ایمان زیادی هستیم چرا که مهم ترین عنصر در تشکیل یک جامعه نوین وجود نیروی انسانی است. فرزندآوری و گسترش اعتقادات مذهبی موجب زمینه سازی ظهور امام زمان (عجل الله) است زیرا تنها با به دستگیری مدیریت جهانی تحت رهبری امام می توانیم برنامه های الهی را پیاده کنیم و مدینه فاضله پیامبر (صلی الله علیه و آله) را در کل دنیا برپا سازیم. این نیرو بایستی امروز در جامعه تولید و تربیت شوند. در نتیجه علاوه بر تعدد فرزندان به تربیت اعتقادی آن ها بایستی توجه ویژه شود این نوشتار در صدد است علاوه بر نقش فرزندآوری بر تربیت اعتقادی آنان در راستای ایجاد شرایط ظهور مطالبی از منابع مکتوب جمع آوری و ارائه دهد. از جمله مقالاتی که در این زمینه ارائه شده است: آثار و اهمیت فرزندآوری از

دیدگاه آیات و روایات در سبک زندگی اسلامی، نویسنده بابک هادیان حیدری این مقاله به بررسی آثار و اهمیت فرزندآوری از دیدگاه آیات و روایات پرداخته است اما ما در این مقاله دنبال فرهنگ سازی فرزندآوری و نقش آن در آماده شدن جامعه منتظر هستیم.

زن در خانواده تربیت نسل منتظر از صدیقه میرزایی این مقاله به بررسی جایگاه مادر در تربیت نسل شیعه منتظر پرداخته اما ما در نظر داریم در این مقاله به به فرهنگ سازی مقوله ی فرزند آوری به عنوان آمادگی شرایط ظهور بپردازیم که با این مقاله متفاوت است .

## ۱-فرزندآوری

### ۱-۱-اهمیت فرزندآوری در تحقق شرایط ظهور

تتبع در آیات و روایات نشان می‌دهد که فرزندآوری تکثیر نسل و افزایش جمعیت با کیفیت اهمیت بسیاری در دین مبین اسلام دارد؛ چرا که افزایش موالید در جامعه علوی زمینه ساز تحقق آرمان خدا و رسول خدا (صلی الله علیه و آله) و پر شدن زمین از عدالت که در زمان ظهور محقق می‌شود است.

در آیات متعددی از قرآن کریم حق تعالی از فرزند به عنوان یک نعمت الهی یاد می‌کند (سوره نحل، آیه ۷۲) در برخی دیگر از آیات قرآن فرزند به عنوان زینت زندگی معرفی شده است. (سوره کهف، آیه ۴۶) حتی در آیه‌ای از قرآن مجید خداوند بر مسلمانان منت می‌نهد که جمعیت ایشان را به وسیله فرزندان زیاد کرده است. (سوره اسراء، آیه ۶۱) و روایاتی که به طور سریخ ترغیب به ازدواج با زنان بچه زا می‌کند و از ویژگی‌های همسر خوب را فرزندآوری می‌داند. شاهدی بر این مدعاست؛ برای نموده پیامبر اکرم (صلی الله علیه و آله و سلم) می‌فرمایند: «إِنَّ مِنْ خَيْرِ نَسَائِكُمُ الْوُلُودَ الْوُدُودَ» «بهترین زنان زن بسیار فرزندآور و مهربان است. (طبرسی، ۱۳۶۸، ص ۶۴)

یا روایات متعددی که از مطلوبیت فرزندآوری و تعداد فرزندان سخن گفته شده است؛ برای نمونه رسول خدا (صلی الله علیه و آله) می‌فرمایند: ازدواج کنید! زیرا من در فردای قیامت به فزونی شما بر امت‌ها افتخار می‌کنم. تا جایی که فرزند سقط شده با انتظار بر در بهشت می‌آید به او گفته می‌شود وارد بهشت شو در پاسخ می‌گوید: نه! وارد بهشت نمی‌شوم؛ مگر اینکه پدر و مادرم پیش از من وارد شوند. (شیخ صدوق، ۱۳۸۵، جلد ۳، ص ۳۸۳) چون اهل بیت عصمت و طهارت نور واحدند پس اگر پیامبر (صلی الله علیه و آله) بر فزونی امت خود در روز قیامت افتخار می‌کنند، پس حضرت مهدی (عجل الله تعالی) نیز بر این فزونی افتخار می‌کند و امید است این امت مهدوی موثر در تحقق شرایط ظهور باشند.

همانطور که قبلاً اشاره شد طبق آیات و روایات زاد و ولد در اندیشه دینی مورد توجه قرار گرفته است خصوصاً نسل مومنی که زمینه ساز برای وراثت صالحان در زمین شوند.

قرآن کریم از فرزند به «وَالْبَاقِيَاتُ الصَّالِحَاتُ» تعبیر کرده است: «الْمَالُ وَالْبَنُونَ زِينَةُ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَالْبَاقِيَاتُ الصَّالِحَاتُ خَيْرٌ عِنْدَ رَبِّكَ ثَوَابًا وَخَيْرٌ أَمْلاً» (آیه ۴۶ سوره کهف)

و در روایتی یکی از عواملی که باعث باز ماندن نامه اعمال پس از مرگ انسان می‌شود. فرزند درستگاری است که برای والدین طلب آمرزش می‌کند. (مجلسی، ۱۳۶۸، جلد ۶ ص ۲۹۳) و چه خوب است که این فرزند بر یکی از زمینه سازان ظهور باشد. برای محقق شدن ظهور حضرت مهدی (عجل الله تعالی) شرایطی لازم است که به اختصار به این شرایط اشاره شده است. شرایطی لازم است به اختصار به این شرایط اشاره شده است.

شرایطی که ظهور آن حضرت را ضروری می‌نماید عبارتند از :

۱. وجود برنامه و طرحی متعالی که بتواند با ساختار درست عدل واقعی را در جهان برپا سازد و سعادت و کمال آدمیان را به ارمغان آورد.

۲. وجود و رهبر و هدایتگری بزرگ، شایسته و معصوم که از سوی خدا منصوب شده باشد.

۳. وجود گروهی از انسان های پاکدل و فداکار که در اوج پرهیزگاری به سر می‌برند و برای دفاع همه جانبه از برنامه الهی و امام معصوم (علیه السلام آمادگی) دارند.

شرط نخست با بعثت پیامبر اکرم (صلی الله علیه و آله) و نزول قرآن مجید محقق گردید و شرط دوم نیز با تولد آخرین حجت الهی فرزند امام حسن عسکری (علیه السلام) در سال ۲۵۵ ه ق تحقق یافت. آنچه به نظر می‌رسد تاکنون به وقوع نپیوسته شرط سوم است که برای تحقق این شرط باید تلاش کرد و شایسته است هر خانواده منتظر با زادن و تربیت فرزندان صالح زمینه ساز ظهور باشند. امام جواد (علیه السلام) در این باره می‌فرمایند: «و از اصحابش ۳۱۳ تن به اندازه اصحاب بدر از دورترین نقاط زمین به گرد او فراهم آیند... چون این تعداد از اهل اخلاص برگرد او فراهم آیند خدای متعال امرش را ظاهر سازد و چون عقد که عبارت از ۱۰ هزار نفر باشد کامل شد به اذن خداوند متعال قیام کند...» (شیخ صدوق، ۱۳۶۳، جلد ۲، باب ۳۷) نگاهی به تعداد یاران حضرت مهدی (عجل الله تعالی) حکایت از این دارد که حضرت برای تشکیل حکومت جهانی نیاز به یارانی شایسته و لایق دارند که هر لحظه آماده خدمت به حضرت و حکومت جهانی ایشان و همچنین جان فشانی در راه ایشان باشند؛ مطابق روایات به بیان دیگر تعداد یاران حضرت ۳۱۳ نفر به تعداد یاران رسول اکرم (صلی الله علیه و آله) در جنگ بدر هستند. (شیخ صدوق، ۱۳۸۲، جلد ۲ ص ۶۷۲) که هسته اصلی سپاه امام را تشکیل می‌دهند این گروه از شرافت بالایی برخوردارند و در روایات از ایشان با عنوان اصحاب یاد شده است. (همان) حضرت با چنین یاران جهان را فتح کرده و اسلام را در سراسر گیتی حکمفرما می‌سازد. (همان، ص ۶۷۳)

خداوند متعال پوشیده نمی ماند و مستجاب می گردد. دعای پدر در حق فرزند، هرگاه فرزند نسبت به او نیکوکار باشد. (محمدی ری شهری، ۱۳۸۶، ج ۵۶۹۳) بنابراین در راستای تربیت نسل مهدوی اگر والدین می خواهند فرزندی عاشق اهل بیت تربیت کنند نباید از عامل دعا در حق فرزندان غفلت ورزند.

## ۲-۳- بزرگداشت ایام شهادت و ولادت ائمه طاهرين (عليهم السلام)

قرآن می فرماید: «وَذَكِّرْهُمْ بِأَيَّامِ اللَّهِ» آنان را به ایام خدا متذکر شو. (سوره ابراهیم، آیه ۵) امام صادق (علیه السلام) در تفسیر این آیه شریفه می فرمایند: «أَيَّامُ اللَّهِ ثَلَاثَةٌ: يَوْمُ يَقُومُ الْقَائِمُ وَ يَوْمُ الْكَرَّةِ وَ يَوْمُ الْقِيَامَةِ.» روزهای خداوند سه روزند: روز قیام قائم (ظهور)، روز رجعت و روز قیامت. (حسینی بحرانی، ۱۳۹۷، جلد ۴، ص ۳۰۷) آشناسازی فرزندان و بزرگداشت ایام ویژه مانند ایام ولادت ها، شهادت ها، شب های قدر در فضا سازی معنوی و روحی نسل جوان بسیار موثر است. مخصوصاً بزرگداشت دهه مهدویت و ایام ولادت آن حضرت در نیمه ماه شعبان

## ۲-۴- آراستگی ظاهری و آماده سازی محیط زندگی

در تربیت نسل منتظران ظهور فضا سازی و آماده کردن فضا و محیط جهت زنده نگاه داشتن یاد حضرت در تربیت فرزندی امام زمانی بسیار موثر است. به عنوان مثال نصب پرچم در منزل یا درب منزل، نوشتن احادیث و نصب آنها در منزل.

## ۲-۵- ایجاد آمادگی در فرزندان برای انس با روز جمعه

از وظایف مهم والدین نسبت به فرزندان این است که از روز جمعه خاطره خوشی در ذهن فرزندان خود ایجاد کنند و آنان را با فضائل و برکات این عید الهی هرچه بیشتر آگاه گردانند.

پیامبر گرامی اسلام می‌فرمایند: «برای فرزندان خود گوشت تهیه کنید و آنها را با روز جمعه آشنا سازید.» (نوری طبرسی، ۱۳۶۶، جلد ۶، ص ۹۹) روز جمعه روزیست برای پاکیزگی استراحت تفریح آموزش و مسائل دینی بالا بردن سطح آگاهی‌های مذهبی روزی برای جمع شدن بر محور نماز و شرکت در بزرگترین اجتماع هفتگی نماز جمعه و بالاخره روزی است برای خواندن دعای ندبه یاد کردن از امام زمان (عجل الله) و انتظار ظهور حضرتش را کشیدن و زیارت آل یاسین که در زیارت حضرت صاحب الامر (علیه السلام) در روز جمعه می‌خوانیم: «هَذَا يَوْمُ الْجُمُعَةِ وَ هُوَ يَوْمُكَ الْمُتَوَقَّعُ فِيهِ ظُهُورُكَ....» این روز روز جمعه است روزی که متعلق به شماسست و همه در آن روز انتظار شما را می‌کشند. (قمی، ۱۳۹۰)

## ۲-۶- ارائه سیر مطالعاتی و خرید کتاب و نوارهای مربوط در این زمینه

از بهترین و موثرترین روش‌های تربیتی برای فرزندان ایجاد تسهیلات و امکانات لازم برای کسب معرفت و ارتقای مراج عالی و رشد آگاهی آنان است. خرید کتاب‌های مفید مناسب جزوات مجلات نوار و فیلم در موضوع معارف و قرآنی و اهل بیت و امام زمان یکی از راه‌های مناسب برای علاقمند نمودن فرزندان به مباحث مهدویت است.

## ۲-۷- سپردن فرزندان به استاد و معلم دوستدار اهل بیت (علیهم السلام)

نقش معلم و استاد و تاثیرگذاری مثبت یا منفی او در تربیت و شخصیت فرزندان بر هیچکس پوشیده نیست. آموزش و تاثیرگذاری رفتاری معلم بر فرزند همچون تاثیر گذاری کشاورز در زمان بایری است که با بذر افشانی کمیت و کیفیت محصول آینده را رقم می‌زند. در سیره حضرت سیدالشهدا (علیه السلام) است که حضرت برای آموزش توحید و حمد فرزند خود را به دست استاد سپرد و پس از موفقیت استاد برای او هدایا و پاداش‌های ارزشمند مقرر داشت. در همین راستا

می‌توان به قصه ممنوعیت لعن امیرالمومنین علی (علیه السلام) توسط عمر بن عبدالعزیز اشاره کرد. اقدامی که عامل اصلی آن وجود استادی شیعه و مومن برای عمر بن عبدالعزیز در دوران کودکی بود.

## ۸-۲- ذکر قصه ها و حکایات عنایات امام زمان (عجل الله) به بزرگان برای فرزندان

قرآن کریم از شیوه قصه‌گویی و نقل حکایات صحیح و واقعی در جهت تربیت انسان‌ها بهره برده است. ما نیز می‌توانیم از این شیوه برای تربیت فرزندان ولایتی و امام زمانی استفاده ببریم چرا که ذکر عنایات و نقل تشرفات افراد دل سوخته و عاشق به ساحت مقدس امام زمان (عجل الله) فرزندان ما را تحت تاثیر نورانیت و اشراف حضرت قرار می‌دهد و آنان را با حضرت مأنوس و همراه می‌سازد.

### نتیجه گیری

موضوع فرزند آوری، از جمله موضوعاتی است که از ابعاد مختلف از جمله ابعاد روان، جسمانی، خانوادگی مورد بررسی قرار گرفته است. داشتن فرزند یکی از انگیزه‌های اصلی در ازدواج و تشکیل آن محسوب می‌شود. چرا که انسان با ازدواج به آرامش دست پیدا می‌کند و در کنار آن به یکی از آرزوهای خود که همان ادامه نسل است می‌رسد. نتایج پژوه حکایت از آن دارد که فرزند آوری نه تنها مشکلات خانواده‌ها را افزایش نمی‌دهد بلکه موجبات خیروبرکت نیز می‌شود تا آنجا که خداوند متعال نیز بر همین موضوع تاکید دارد. که رزق فرزندان را شما نمی‌دهید. بلکه این ما هستیم که این رزق و روزی را می‌دهیم و همین امر سلامت روحی و روانی و معنویت والدین را نیز تضمین می‌کند. همچنین افزایش موالید در جامعه علوی زمینه ساز تحقق آرمان خدا و رسول خدا (صلی الله علیه و آله) و پر شدن زمین از عدالت که در زمان ظهور محقق می‌شود است.

## فهرست منابع

### \*قرآن

۱. حسینی بحرانی، سید هاشم، ترجمه تفسیر روایی البرهان فی تفسیر القرآن، مترجم: محمد رحمتی شهرضا، تهذیب، بی جا، ۱۳۹۷
۲. شیخ صدوق، من لا یحضره الفقیه، مترجم محمدجواد غفاری، تهران: دارالکتب الاسلامیه، ۱۳۸۵
۳. -----، الخصال، ترجمه و تصحیح احمد فهری زنجانی، تهران: علمیه اسلامی، ۱۳۶۳
۴. طبرسی، فضل بن حسن، نثر الالائی سخنان در باره امام علی علیه السلام، مترجم: حمیدرضا شیخی، تهران: موسسه اهل البيت (ع) کتابخانه دیجیتالی، ۱۳۶۸
۵. قمی، عباس، مفاتیح الجنان، تهران: اسوه، ۱۳۹۰
۶. کلینی، محمد بن یعقوب، اصول کافی، ترجمه صادق حسن زاده، تهران: قائم آل محمد، ۱۳۸۵
۷. نعمانی، محمد بن ابراهیم، غیبت نعمانی، مترجم سیداحمد فهری زنجانی، تهران: دارالکتب الاسلامیه، ۱۳۵۹.
۸. محمدی ری شهری، محمد، میزان الحکمه، قم: موسسه علمی فرهنگی دارالحديث، ۱۳۸۶
۹. منابع عربی
۱۰. ابن طاووس، علی بن موسی، الملاحم و الفتن فی ظهور الغائب المنتظر (عج)، قم: الشریف الرضی، بی تا

۱۱. شیخ صدوق، کمال الدین و تمام النعمه، قم: مسجد مقدس جمکران، ۱۳۸۲
۱۲. -----، آمالی، محقق: کمره‌ای، محمدباقر، تهران: کتابچی، ۱۳۷۶
۱۳. طریحی، فخرالدین بن محمد، مجمع البحرین، تحقیق احمد الحسینی. تهران :  
مرتضوی، ۱۳۶۲
۱۴. متقی، علی بن حسام‌الدین، کنز العمال، تنظیم: دمیاطی، محمود عمر، بیروت: دار الکتب  
العلمیة، ۱۴۱۹ق
۱۵. مجلسی، محمدباقر بن محمدتقی، بحار الانوار، بیروت: دار إحياء التراث العربی، ۱۳۶۸
۱۶. نوری طبرسی، حسین بن محمدتقی، مستدرک الوسائل، قم: مؤسسه آل البيت (ع)، ۱۳۶۶